

Изградња интегритета и
смањивање ризика од корупције
у институцијама одбране

Упитник за самопроцену изградње интегритета и Процес стручне процене

Дијагностичко средство
за националне институције одбране

Изградња интегритета и смањивање ризика од корупције у институцијама одбране

САДРЖАЈ

ИЗЛАГАЊЕ

За: Министра одбране, Начелника главног штаба	2
---	---

СПРОВОЂЕЊЕ САМОПРОЦЕНЕ ИНТЕГРИТЕТА

ПРОЦЕС	3
КОНТРОЛНА ЛИСТА УПИТНИКА ЗА САМОПРОЦЕНУ	
ИЗГРАДЊЕ ИНТЕГРИТЕТА И СТРУЧНЕ ПРОЦЕНЕ	5

ДЕФИНИЦИЈЕ

ИНТЕГРИТЕТ	7
КОРУПЦИЈА	7

УПИТНИК

1. ДЕМОКРАТСКА КОНТРОЛА И АНГАЖМАН	8
2. НАЦИОНАЛНИ АНТИКОРУПЦИЈСКИ ЗАКОНИ И ПОЛИТИКА	9
3. АНТИКОРУПЦИЈСКА ПОЛИТИКА У ОДБРАНИ И БЕЗБЕДНОСТИ	10
4. ОСОБЉЕ - ПОНАШАЊЕ, ПОЛИТИКА, ОБУКА, ДИСЦИПЛИНА	12
5. ПЛАНИРАЊЕ И БУЏЕТИРАЊЕ	14
6. ОПЕРАЦИЈЕ	15
7. НАБАВКЕ	16
8. САРАДЊА СА ПРЕДУЗЕЋИМА ОДБРАМБЕНЕ ИНДУСТРИЈЕ И ДРУГИМ ДОБАВЉАЧИМА	18
9. ПИТАЊА ЗА ПОЈЕДИНЕ ДРЖАВЕ	19

ДОДАТНЕ ИНФОРМАЦИЈЕ	20
---------------------------	----

Изградња интегритета и смањивање ризика од корупције у институцијама одбране

ИЗЛАГАЊЕ

За: Министра одбране, Начелника главног штаба (или њиховог пандана)

Изградња интегритета и смањење ризика од корупције важан су део изградње јаких, способних и приступачних одбрамбених и безбедносних структура и снага.

Корупција подрива одбрамбене и безбедносне капацитете сваке земље. Корупција узрокује расипање новца, лошу расподелу средстава и куповину неадекватне или некавалитетне опреме. То може да угрози живот особља и умањи оперативну ефикасност. Корумпираном особљу се не може веровати. Следећи пут могу их потплатити добављачи, организовани криминал, терористичке организације или потенцијални непријатељи.

У одбрамбеном сектору, корупција нарушава поверење јавности и генерално прихватање војске и може да умањи подршку јавности мировним мисијама. Она такође умањује ресурсе за цивилне секторе привреде, а може да захвати и друге делове власти. Корупција успорава развој и раст државе.

У склопу Партнерског акционог плана НАТО-а за изградњу институција одбране, ради се на развоју практичних алатки за помоћ државама у изградњи интегритета и смањењу ризика од корупције. Првобитни напори усредсређени су на развој следећег:

- Зборник најбољих пракси у изградњи интегритета и смањењу ризика од корупције у одбрани
- Модул обуке за изградњу интегритета и смањење ризика од корупције
- Процес самопроцене интегритета

Самопроцена снага и слабости система интегритета у одбрани једна је од основа изградње институција одбране. Овај упитник је дијагностичко средство које ће вам помоћи у таквој процени.

Добри антикорупцијски процеси такође су законска обавеза свих савезника и партнера НАТО-а који су потписали Конвенцију Уједињених нација против корупције (UNCAC). Конвенција Уједињених нација против корупције је врло јасна у погледу обавеза држава. Институције одбране могу да користе овај документ како би се осигурале да су њихово министарство и оружане службе усклађени са Конвенцијом.

Попуњавање упитника је добровољно. У складу са поступцима за размену поверљивих података, од држава се тражи да врх и дно сваке странице свог одговора означе одговарајућом ознаком поверљивости.

Овај процес самопроцене је средство које ће, верујемо, бити корисно за сваку институцију одбране.

Изградња интегритета и смањивање ризика од корупције у институцијама одбране

СПРОВОЂЕЊЕ САМОПРОЦЕНЕ ИНТЕГРИТЕТА ПРОЦЕС

Изградња интегритета је програм НАТО-а за изградњу капацитета који пружа практичне алатке које помажу земљама да ојачају интегритет, транспарентност и одговорност и смање ризик од корупције у сектору одбране и безбедности. Изградња интегритета промовише добру праксу, процесе и методологије и пружа државама прилагођену подршку како би институције одбране и безбедности биле ефикасније. Усвајањем начела доброг управљања, државе стварају вредност за пореске обвезнике.

Програм је отворен за савезнике и партнере НАТО-а. Захтеви других држава разматрају се од случаја до случаја.

Програм изградње интегритета обухвата низ доступних алатки које помажу земљама да процене ризик од корупције и ојачају добро управљање. Учесће је на добровољној основи, а подршка за изградњу интегритета прилагођена је у складу са националним потребама и захтевима.

Упитник за самопроцену (SAQ)

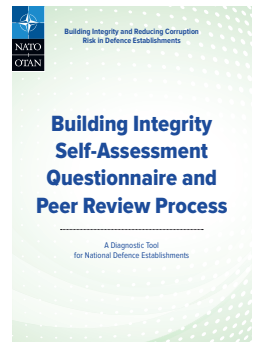
Попуњавање Упитника за самопроцену први је корак у овом процесу. Учесће је на добровољној основи. То је дијагностичко средство које, када се попуни, омогућава државама да имају брз преглед постојећих поступака и пракси. Тиче се постојећих пословних пракси у сектору одбране

и безбедности. То су, између осталог:

- Демократска контрола и ангажман
- Национални антикорупцијски закони и политика
- Антикорупцијска политика у одбрани и безбедности
- Особље: понашање, политика, обука и дисциплина
- Планирање и буџетирање
- Операције
- Набавке
- Сарадња са предузећима одбрамбене индустрије и другим добављачима
- Питања за поједине државе

Попуњени Упитник за самопроцену прослеђује се међународном особљу НАТО-а које је задужено за спровођење стручне процене (Peer Review) и за консултације у земљи. Тим стручњака предвођен НАТО-ом не дели информације са трећим странама. Све активности и препоруке, као и састав тима за стручну процену, координирају се са државом.

Изградња интегритета и смањивање ризика од корупције у институцијама одбране

Стручна процена (Peer Review) и консултације у земљи

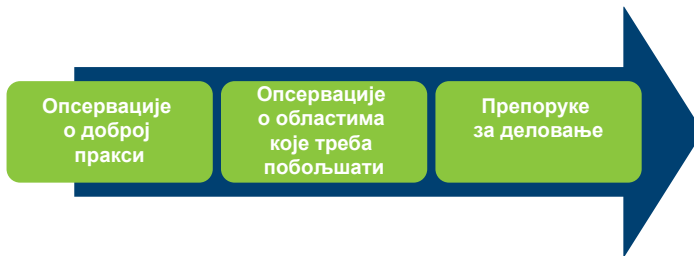
Попуњени Упитник разматра се у земљи са представницима владе. Циљ стучне процене је да се боље разуме тренутна ситуација и размене мишљења о најбољим праксама и практичним корацима за јачање транспарентности, одговорности и интегритета у сектору одбране и безбедности.

Свака стручна процена прилагођена је појединачној држави. Снажно се препоручује да се Упитник за самопроцену и стручна процена израде уз допринос чланова Парламента и цивилног друштва, укључујући невладине организације, медије и академске стручњаке.

Извештај о стручној процени

Извештај о стручној процени, припремљен на основу попуњеног Упитника за самопроцену и консултација у престоницама, идентификује добру праксу и даје препоруке за деловање. Циљ је да се земљама помогне да израде акциони план за изградњу интегритета и да искористе постојеће механизме изградње интегритета и друге механизме НАТО-а.

Извештај о стручној процени у начелу покрива три области:

Акциони план

Након попуњавања Упитника за самопроцену и процеса стручне процене, многе државе израђују национални акциони план. Државама се препоручује да том приликом у потпуности користе ресурсе НАТО-а и алатке партнерства. Државе се такође подстичу да искористе стручност организација цивилног друштва из своје земље и региона. Такав приступ помаже да се промовише транспарентност и да се изграде локални капацитети.

Тамо где је то могуће, програм изградње интегритета интегрисан је и усклађен са националним процесима, као и механизмима партнерства НАТО-а, укључујући Индивидуални програм партнерства и сарадње, Акциони план чланства, Партнерски процес планирања и ревизије и, у случају Авганистана, Трајно партнерство. То такође обухвата идентификовање могућности повезивања са другим текућим програмима као што је Програм професионалног развоја за Грузију и Украјину.

Изградња интегритета и смањивање ризика од корупције у институцијама одбране

...а потом?

Државе које су попуниле Упитник за самопроцену и завршиле процес стручне процене подстичу се да објаве резултате. Доступна су различита средства изградње интегритета, укључујући образовање и обуку, како би се државама помогло да примене свој акциони план и изграде националне капацитете.

КОНТРОЛНА ЛИСТА УПИТНИКА ЗА САМОПРОЦЕНУ ИЗГРАДЊЕ ИНТЕГИТЕТА И СТРУЧНЕ ПРОЦЕНЕ

- 1. Добити мандат за процену са високог нивоа.** Важно је да руководство Министарства и оружаних снага подржи ову самопроцену. Званичник који води поступак самопроцене интегритета треба да одреди мандат за стручну процену и да се о томе усагласи са министром, начелником Министарства и Начелником главног штаба, према потреби. Потребно је именовати неког високог званичника као формалног ментора процене.
- 2. Поставити једну особу задужену за самопроцену.** Једна особа треба да буде задужена за упитник, посету стручног тима, као и накнадни план праћења.
- 3. Основати радну групу сачињену од особља из свих делова Министарства.** То не мора бити стално запослено особље, али треба идентификовати и обухватити оне који су задужени за људство, финансије, опрему, као и рокове. Радна група попуњава упитник и потом се састаје да размотри извештај о посети експертског тима предвођеног НАТО-ом.
- 4. Попунити упитник.** Државе бирају колико ће широко дистрибуирати упитник ради попуњавања. На пример, оне могу да одређена поглавља одвоје и пошаљу релевантним одељењима или министарствима, или могу да пошаљу цео упитник како би се добили различити коментари на иста питања. Могу се одлучити да упитник пошаљу групама изван владе, попут невладиних организација (НВО) или универзитета, како се би добила другачија перспектива. Упитник треба вратити НАТО-у најкасније две недеље пре посете. Државе су задужене за стављање ознаке поверљивости на попуњени упитник. Тим стручњака предвођених НАТО-ом неће делити информације са трећим странама.
- 5. Организовати разговоре за тим стручњака за процену предвођен НАТО-ом.** Посета тима одвијаће се током 2-3 дана и обухватиће интензивну рунду састанака. Саговорници треба да буду релативно високог ранга како би се могло дискутовати о одговорима на упитник. Иако о томе одлучује сама држава, ранг саговорника у великим земљама је обично ОФ-4 или ОФ-5, односно између пуковника и бригадира. Међу саговорницима треба да буду како државни службеници, тако и високи војни официри. Снажно се препоручује да држава обави разговоре и са другим групама, као што су чланови Парламента, невладине организације, представници медија или академски стручњаци. У том случају, један велики састанак може бити добар начин да се ефикасно групишу бројна мишљења (видети пример Украјине у уквиреном тексту).
- 6. Тим стручњака за процену предвођен НАТО-ом: извештај о посети.** Експертски тим предвођен НАТО-ом саставиће извештај о својој посети за употребу земље домаћина. Извештај покрива: I) запажања о доброј пракси коју држава спроводи; II) запажања о областима које треба побољшати; и III) препоруке за деловање. Међународно особље НАТО-а може да обезбеди стручњаке за предметну тему да помогну Министарству одбране у његовим напорима. Државе се подстичу да ускладе своје даље активности са другим алаткама НАТО партнерства попут Акционог плана чланства, Процеса планирања и ревизије, Партнерства за мир и Индивидуалног акционог плана партнерства.

Изградња интегритета и смањивање ризика од корупције у институцијама одбране

Добра пракса I: Украјина - Одржавање отвореног састанка НВО и медија

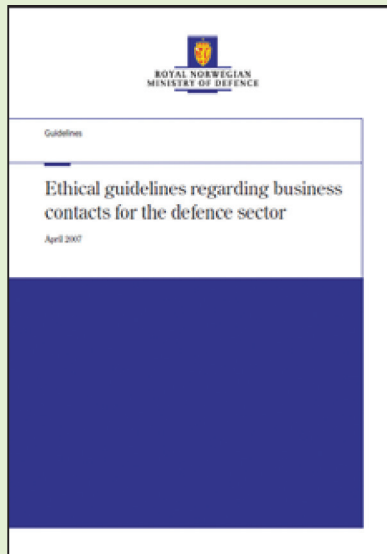
Током пробног Процеса самопроцене интегритета у Украјини 2008. године, украјински Савет за националну безбедност и одбрану организовао је састанак како би затражио мишљења широког спектра невладиних и других организација ради информисања гостујућег тима НАТО-а.

Састанку су присуствовали представници 30-ак различитих организација, од новинара до антикорупцијских интересних група, што је тиму дало сјајну прилику да се из локалне и невладине перспективе информише о ситуацији у земљи, проблемима и путу даље.

Састанак, на коме је показана отвореност и транспарентност, био је највреднија допуна формалнијим састанцима са политичарима, војним особљем и државним службеницима. Отворена гледишта невладиних организација била су изузетно корисна за употпуњавање и уравнотежавање претходних презентација и разговора.

Добра пракса II: Норвешка - Приручник

Норвешки пробни Процес самопроцене интегритета 2008. године обелоданио је неколико области најбоље праксе, укључујући употребу жалбених одбора, развој електронских јавних набавки и Приручник о етичким смерницама у вези са пословним контактима у сектору одбране у издању Министарства одбране приказан у наставку.

Изградња интегритета и смањивање ризика од корупције у институцијама одбране

ДЕФИНИЦИЈЕ ИНТЕГРИТЕТ

Интегритет има како техничко, тако и морално значење.

- У техничком смислу, каже се да “труп овог брода има интегритет”. То значи да цео систем ради исправно - спољна облога брода не пропушта воду и сви различити системи који чине и подржавају труп су исправни и правилно функционишу.
- У личном и моралном смислу, то значи да је посао урађен поштено и искрено и да је није било корупције.

У овом приручнику, када кажемо “интегритет”, подразумевамо следеће:

- **Појединац има интегритет** ако свој посао ради компетентно, поштено и до краја.
- **Процес има интегритет** ако функционише онако како је предвиђено и ако се беспрекорно уклапа у већи систем чији је део.
- **Организација има интегритет** ако се посао обавља на начин који подразумева одговарајућу одговорност, компетентно, до краја и без преусмеравања резултата или ресурса у корумпиране или непоштене сврхе.

КОРУПЦИЈА

Корупција је “злоупотреба повереног положаја у приватне сврхе”.

У самим земаљама, њене формалне дефиниције често су уписане у законе. У Украјини се, на пример, користи следећа дефиниција: “Противправно деловање или нечињење појединца (било физичког или правног лица) овлашћеног да врши државне функције усмерено на незаконито стицање било каквих предности, користи, утицаја, привилегија материјалне или нематеријалне природе за себе или за треће стране или групе”. У Пакистану, дефиниција је следећа: “Корупција укључује понашање носилаца функција у јавном и приватном сектору у којем они неправилно и незаконито обогаћују себе или оне који су им блиски, или наводе друге на то злоупотребом положаја на који су постављени” (Влада Пакистана, 2002.).

Иако постоје многе друге дефиниције, наше искуство је да већина људи зна шта је то, чак и у одсуству формалног описа. На пример, у Конвенцији Уједињених нација против корупције, која је главна међународна конвенција на ту тему, не постоји формална дефиниција корупције; уместо тога дају се пуне дефиниције тога шта значи бити државни службеник.

Још је важније да буде јасно да у сектору одбране постоје различите врсте корупције. Мере за одговарање на ризике биће ефикасне само уколико постоји разумевање о којем се конкретном аспекту проблема говори. Овај упитник помаже том разумевању.

Изградња интегритета и смањивање ризика од корупције у институцијама одбране

УПИТНИК

1. ДЕМОКРАТСКА КОНТРОЛА И АНГАЖМАН

1. Опишите улогу Парламента у надзору институција одбране, укључујући функцију Одбора за одбрану, надзор обавештајних служби и именовања на кључна места у Министарству одбране.

Области за истраживање:

- Парламентарни надзор над политиком одбране и одлукама високих званичника.
 - Чланство у Одбору за одбрану, надлежности и стручна подршка.
 - Степен учешћа жена у контролним и надзорним функцијама Одбора за одбрану.
 - Питања корупције и интегритета у одбрамбеним структурама (на пример, на политичком, на војном и на нивоу државних службеника).
2. Опишите друге пружаоце одбрамбених услуга у вашој земљи, као што су Национална гарда, Председничке снаге, обавештајне службе и Гранична стража. Да ли су они предмет парламентарне контроле и надзора? Како то функционише? Које они одговарају у влади? Какав је њихов однос са Министарством одбране?

Области за истраживање:

- Питања организованог криминала у вези са овим снагама.
- Независност ових снага (или њен недостатак).
- Приватни војни уговарачи - њихов однос са Министарством одбране, контрола и надзор њихових активности и ревизија.

Препорука: препоручљиво је у упитник унети директне одговоре добијене од других пружалаца одбрамбених услуга.

3. Опишите националну одбрамбену политику ваше земље, укључујући улогу Парламента и Одбора за одбрану и безбедност у њеној изради. Ако постоји званична одбрамбена политика, стратегија националне безбедности или владин документ који покрива одбрамбену политику, молимо да их наведете. Како се одбрамбена политика објављује и како се јавност упознаје са њом?

Области за истраживање:

- Закони који се тичу приступа информацијама о одбрани.
 - Доступност и приступ јавности кључним документима о одбрамбеној политици.
4. Опишите однос Министарства одбране са цивилним друштвом, укључујући медије и невладине организације (НВО). Како се и колико често они консултују или обавештавају о одређеним питањима одбране?

Области за истраживање:

- Мишљење цивилног друштва о интегритету у структурама одбране.
- Мишљење медија о интегритету у структурама одбране.
- Остала општа мишљења о структурама одбране (позитивна или негативна).

Изградња интегритета и смањивање ризика од корупције у институцијама одбране

2. НАЦИОНАЛНИ АНТИКОРУПЦИЈСКИ ЗАКони И ПОЛИТИКА

1. Како се у вашој земљи користе међународни антикорупцијски инструменти у борби против мита и корупције?

Области за истраживање:

- Ратификације и практична примена међународних антикорупцијских уговора и конвенција (на пример Конвенција Уједињених нација против корупције, Конвенција ОЕЦД-а о борби против подмићивања страних јавних званичника, конвенције Савета Европе).
 - Механизми праћења као што су евалуације Групе држава против корупције Савета Европе (GRECO), радна група ОЕЦД-а о подмићивању, надзорни механизам Конвенције Уједињених нација против корупције.
 - Показатељи попут Индекса контроле корупције Института Светске банке или Индекса перцепције корупције Транспаренси Интернешенела (Transparency International).
2. Које су главне методе и институције за изградњу интегритета и сузбијање корупције у вашој земљи?

Области за истраживање:

- Национална политика, антикорупцијска стратегија, закони и процедуре.
 - Тужилачки и превентивни органи попут агенција за борбу против корупције, органа за спровођење закона, етичких одбора, ревизорских јединица, група за усклађеност итд.
 - Координација тужилачких и превентивних активности.
3. Укратко опишите било које важне случајеве у којима је покренут поступак због мита или корупције у вашој земљи у последње три године, као и санкције које су изречене.

Изградња интегритета и смањивање ризика од корупције у институцијама одбране

3. АНТИКОРУПЦИЈСКА ПОЛИТИКА У ОДБРАНИ И БЕЗБЕДНОСТИ

1. У којим областима постоји највећи ризик од мита и корупције за особље Министарства одбране и оружаних снага у вашој земљи (на пример, ситан мито, трошкови, путовања, премештаји итд.)? Наведите 6 главних области.

Области за истраживање:

- Како утврђујете области са највећим ризиком? Постоји ли разумевање о томе како области са највећим ризиком од корупције могу другачије да утичу на жене него на мушкарце?
 - Како се ублажавају потенцијални ризици од мита и корупције у овим областима? Опишите мере које су тренутно на снази.
 - Које се санкције могу применити на особље ако се утврди да је имало удела у ових 6 главних области мита и корупције?
2. Опишите ниво посвећености антикорупцијским мерама и јачању интегритета у Министарству одбране на основу изјава Министра одбране и Начелника главног штаба. Како они интерно комуницирају о својој политици и смерницама?

Области за истраживање:

- Постоји ли званичан документ о интегритету или антикорупцијској политици?
 - Да ли Министар одбране и Начелник главног штаба јавно говоре о питањима интегритета? Ако је тако, опишите.
 - Који је ниво свести о интегритету и ризику од корупције у Министарству одбране и у оружаним снагама? Да ли су вођена било каква истраживања да би се то испитало?
 - Наведите примере практичних корака који су предузети како би се комуницирало о посвећености борби против корупције и интегритету у Министарству одбране и у оружаним снагама.
3. Постоји ли у Министарству одбране и у оружаним снагама било каква званична политика, стратегија или акциони план за решавање питања интегритета и корупције? Ако постоји, опишите њихове циљеве, приоритете и главне реформе које су у току.
 4. Ако постоји антикорупцијска политика, стратегија или акциони план, наведите ко је задужен за њено спровођење.

Области за истраживање:

- Да ли је одређено одељење или појединац задужен да до тога дође?
 - Колико је то ефикасно?
5. Које институције постоје с циљем изградње интегритета и борбе против корупције и њеног спречавања у сектору одбране? Опишите недавно остварене успехе.

Области за истраживање:

- Које су улоге саветника за борбу против корупције и етику, екстерних и интерних ревизора, генералних инспектората, тужилаца, итд?
 - Који је обим сарадње и протока знања између институција?
 - Који докази постоје о степену поверења у војску у поређењу са другим институцијама владе? На пример, који је ниво свести о “војсци” по националним и међународним инструментима, попут Глобалног барометра корупције Транспаренси Интернешенела (Transparency International)?
6. Опишите методе и поступке који омогућавају особљу (војном и цивилном) у сектору одбране и припадницима оружаних снага да пријаве доказе о корупцији.

Изградња интегритета и смањивање ризика од корупције у институцијама одбране

Области за истраживање:

- Да ли се особље Министарства одбране и оружаних снага подстиче да пријављује коруптивне праксе које уоче? Ако је тако, опишите како се то догађа.
- Постоје ли “дежурни телефони” за узбуњиваче који пријављују мито и корупцију?
- Који заштитни механизми постоје за узбуњиваче, колико они добро функционишу, колико се примењују? Колико су познате те процедуре?
- Пријављују ли жене запослене у овом сектору корупцију која погађа њих или друге и постоје ли неки посебни заштитни механизми?
- Каква је улога медија у откривању сумње на корупцију?

Изградња интегритета и смањивање ризика од корупције у институцијама одбране

4. ОСОБЉЕ - ПОНАШАЊЕ, ПОЛИТИКА, ОБУКА, ДИСЦИПЛИНА

Потребни стандарди личног поступања и понашања

1. Опишите Кодекс понашања који се примењује на особље Министарства одбране (војна лица, државни службеници и цивилни запосленици), као и области ризика од корупције које он покрива. Приложите релевантне документе.

Области за истраживање:

- Који се прописи односе на подмићивање, поклоне и гостопримство, сукоб интереса, активности након престанка службе итд?
 - Како се Кодекс понашања дистрибуира?
 - Да ли деонтолошки или етички кодекс подупире законску регулативу и ако је тако, како се то оглашава и уграђује у њу?
 - Које су постојеће смернице за подршку и контекстуализацију Кодекса понашања?
 - Постоје ли разлике у односу на војно и цивилно особље или се иста правила примењују на све категорије запослених?
 - Посвећује ли се посебна пажња, и уколико да, каква, особама на осетљивим положајима, попут оних које раде на пословима набавки у одбрани или финансијског/комерцијалног управљања?
2. Наведите детаље о начину на који се поступа у случају кршења овог Кодекса понашања и ко је за то задужен. Опишите укратко три случаја који су избили на видело у последње две године у вашој земљи. Је ли било случајева у којима су пријављена кршења Кодекса понашања укључивала злостављање или искоришћавање жена?
 3. Укратко опишите поступак евалуације особља, укључујући учесталост извештавања, поступак дебрифинга/давања повратне информације и како се решавају питања личног интегритета и политичког деловања.

Области за истраживање:

- Именована/премештаји на основу заслуга - како се оглашавају слободна радна места, има ли простора за "фаворитизам" и ако је тако, како то утиче на запошљавање и унапређење жена итд.
- Да ли су подаци о унапређењима родно агрегирани?
- Да ли се одржава редовна обука особља о борби против корупције?
- Да ли је обука о интегритету постала саставни део војне обуке у војним школама и универзитетима, као и током вежби?
- Који су учесталост и однос мушкараца и жена у ротацији особља на осетљивим радним местима?
- Како особље пријављује понуде корпоративног гостопримства (укључујући путовања, забаву, покривање трошкова итд.)

Изградња интегритета и смањивање ризика од корупције у институцијама одбране

Плате

4. Опишите механизме уплаћивања плата и других прихода појединцима, наводећи које се методе транспарентности и ревизије редовно користе, као и поступке за објављивање података који су били предмет ревизије.

Области за истраживање:

- Да ли се зна тачан број цивилног и војног особља и да ли они примају плату у тачном износу и на време?
- Да ли се у вашој земљи објављују стопе плата по рангу за цивилно и војно особље?
- Да ли се цивилне и војне пензије правилно и на време исплаћују?
- Да ли су подаци о платама родно агрегирани?
- Да ли су командни ланци одвојени од платних?

Кршење антикорупцијске политике и закона

5. Опишите процес кривичног гоњења за корупцију и како се дисциплински процесуирају униформисано особље, цивили и понуђачи.

Области за истраживање:

- Колико је тај процес активан?
 - Каква је улога војних судова у овом процесу и да ли су они отворени за јавност?
 - Постоје ли случајеви корупције који укључују противзаконите или неморалне активности које су штетне за жене за које је покренут кривични поступак?
6. Наведите детаље о обиму кривичних или интерних поступака који су покренути против особља сектора одбране и оружаних снага због кривичних дела примања мита или корупције у вашој земљи у последње три године. Разговарајте о томе да ли су пресуде објављене и ако јесу, на који начин.
 7. Наведите детаље о обиму кривичних поступака покренутих против било којег предузећа одбрамбене индустрије у вашој земљи у протекле три године.
 8. Опишите на који начин национална ревизорска или антикорупцијска тела врше надзор над процедурама у сектору одбране у вашој земљи.
 9. Уколико одредбе националне безбедности допуштају обустављање истрага о активnoj корупцији, опишите поступке које би требало применити да би се тај поступак оправдао.

Изградња интегритета и смањивање ризика од корупције у институцијама одбране

5. ПЛАНИРАЊЕ И БУЏЕТИРАЊЕ

Планирање аквизиције

1. Укратко опишите поступак планирања аквизиције у вашој земљи, укључујући циклусно време и кључно особље и одељења који на томе раде.
2. Опишите кључне критеријуме за аквизиције у сектору одбране у вашој земљи (на пример национални оперативни захтеви, захтеви НАТО-а, технолошка надоградња итд.).

Буџетирање

3. Опишите поступак подношења буџета за одбрану Парламенту, укључујући кључне ставке расхода и критеријуме на којима се оне заснивају. Да ли се о томе расправља у Парламенту? Да ли се буџет за одбрану објављује сваке године?
4. Поред средстава које издваја централна влада, који су главни извори прихода одбране, укључујући продају вишка опреме, имовине и других средстава?
5. Какав је поступак јавне расправе о буџетима Министарства одбране у вашој земљи и да ли медији редовно извештавају о тој области?
6. Да ли су реални буџет и потрошња Министарства за прошлу годину објављени у детаље? Ако јесу, колико су детаљни? Да ли је уобичајено да реална потрошња буде изнад буџета? Да ли се током године израђује извештај о потрошњи и ако је тако, колико често?
7. Опишите процес ревизије расхода Министарства одбране, укључујући ревизорски циклус, објављивање резултата, надзор Парламента или других тела. Да ли се главни пројекти ревидирају одвојено? Ако не, објасните зашто.

Одлагање, уништавање и давање у закуп имовине

8. Опишите процесе одлагања, уништавања и давања у закуп имовине, као и њихове снаге и слабости.

Области за истраживање:

- Процедуре везане за имовину, укључујући опрему, земљиште, отпад, итд.
- Процес вредновања и управљања продајом вишка имовине и кораци који се предузимају да би се обезбедио његов интегритет.
- Да ли се приход од продаје имовине приказује сваке године на рачунима Министарства? Која организација добија приход и за шта се он може користити?

Изградња интегритета и смањивање ризика од корупције у институцијама одбране

6. ОПЕРАЦИЈЕ

1. Постоји ли војна доктрина која се бави питањем корупције у доба мира и у доба сукоба? Постоји ли војна доктрина о начину решавања проблема корупције, како на стратешком нивоу за команданте мисије, тако и на терену?
2. Да ли је командантима на свим нивоима јасно са којим се проблемима корупције могу суочити у склопу било које мисије?

Области за истраживање:

- Да ли су сви нивои команданата прошли обуку?
 - Постоје ли смернице о тој теми на стратешком нивоу?
 - Постоје ли надзорни механизми?
 - Да ли су доступни модули за обуку?
3. Како се ублажава ризик од корупције у процесима убрзаних и рутинских набавки (укључујући локалне уговоре и куповине) у конфликтном окружењу? Постоје ли посебни процеси за убрзане набавке? Ако је тако, да ли су они размотрени с тачке гледишта ризика од корупције?
 4. Да ли је организацији јасно са којим проблемима корупције се може суочити у било којој мисији?

Области за истраживање:

- Постоје ли смернице на ту тему?
- Постоје ли на терену јасне смернице за трупе (националне, коалиционе и локалне) и локалне власти (укључујући полицију, судство и локалну владу) о прихватљивом понашању?
- Постоје ли надзорни механизми?
- Да ли су доступни модули за обуку?
- Постоје ли професионалци, попут војних ревизора, који могу да прате ризик од корупције на терену? Да ли су они прошли обуку? Да ли оперативни планови предвиђају њихово присуство?

Изградња интегритета и смањивање ризика од корупције у институцијама одбране

7. НАБАВКЕ

Набавке - законска регулатива

1. Опишите и наведите законе који се у вашој земљи конкретно односе на одбрану и безбедност.
2. Наведите све изузетке (заједно са образложењем) за било које ставке или услуге изузете из општег закона о набавкама.

Набавке - организација и реформа

3. Укратко наведите ко је задужен за набавке у Министарству одбране и оружаним снагама. Да ли се набавке воде преко централне канцеларије за јавне набавке или се у сваком делу оружаних снага или Министарства обрађују одвојено?
4. Опишите комплетан циклус набавки у сектору одбране, од процене потреба до имплементације уговора (укључујући све разлике које се примењују на одређена министарства или одељења), као и снаге и слабости тог система.
5. Опишите механизме надзора над набавкама као и њихове снаге и слабости.

Области за истраживање:

- Која су правила за ротацију особља на осетљивим радним местима?
- Који је критеријум за пријављивање имовине или поклона стечених поред уобичајене и објављене плате?
- Који су критеријуми за изјаву о сукобу интереса - да ли се то примењује на свим нивоима?
- Да ли су набавке предмет периодичних или ненајављених провера интегритета и етике?

Набавке - Тендерски одбори, Спецификације опреме/услуга, Процеси подношења понуда

6. Наведите механизме за утврђивање спецификације опреме, укључујући и процесе одлучивања.
7. Опишите процесе за утврђивање које набавке треба да буду "оперативно нужне" и "из појединачних извора" и унесите проценат сваке од њих (по броју и вредности) у поређењу са конвенционалним циклусом набавки.

Области за истраживање:

- Механизми одлучивања;
- Који је тренутни проценат набавки за сектор одбране у вашој земљи из појединачних извора (или које нису предмет тендерске процедуре)?
- Које заштитне мере постоје како би се спречило да се критеријуми исказују тако да може бити само један добављач?
- Било који ограничавајући закон.
- Било који интерни систем поређења понуда ако се користи.

Изградња интегритета и смањивање ризика од корупције у институцијама одбране

8. Опишите састав, функцију, одговорности и радне механизме тендерских одбора.

Области за истраживање:

- Обим и захтеви за вођење евиденције.
 - Квалификације и захтеви за обуку чланова тендерских одбора.
 - Законска регулатива и кодекси понашања за чланове тендерских одбора, као и њихове снаге и слабости.
 - Критеријум родне равнотеже или његово одсуство.
9. Опишите поступке објављивања свих планова набавки/аквизиција (поверљивих и оних који нису поверљиви).

Области за истраживање:

- Колики је, бројчано и вредносно, удео потенцијалних набавки за сектор одбране које се објављују?
10. Опишите поступак набавке, наводећи генералне снаге и слабости тог система.

Области за истраживање:

- Процена и вредновање понуда.
 - Додела уговора.
 - Механизми након закључења уговора.
 - Изјава о потенцијалном сукобу интереса учесника.
 - Поступци ревизије.
 - Када је вредност набавки изузетно висока, постоји ли унапређени процес интегритета/ контролна листа интегритета? Молимо опишите.
 - Који проценат уговора се склапа путем е-набавки и какав је поступак за коришћење е-набавки?
11. Опишите механизме за одређивање контроле квалитета набављене робе или услуга и наведите поступке који се користе када спецификације нису испуњене.

Набавке - посебне теме

12. Опишите употребу "агената" и "посредника" који су коришћени током циклуса набавки, како се осигурава поверење у њихов интегритет и наведите снаге и слабости овог приступа.

Области за истраживање:

- Сви поступци провере агената.
 - Све политике које се тичу прикладног понашања у вези за коришћењем агената.
13. Опишите употребу компензација ако су коришћене током процеса набавке.

Области за истраживање:

- Како се утврђују критеријуми за компензацију у вашој земљи.
- Процена и вредновање предлога за компензацију током процеса надметања.
- Процена и праћење компензација након доделе уговора.
- Опишите било какве посебне мере за ограничавање ризика од корупције услед компензација.

Изградња интегритета и смањивање ризика од корупције у институцијама одбране

8. САРАДЊА СА ПРЕДУЗЕЋИМА ОДБРАМБЕНЕ ИНДУСТРИЈЕ И ДРУГИМ ДОБАВЉАЧИМА

1. Опишите механизме које министарства или званичне организације (посебно агенције за набавке) користе за сарадњу и накнадно плаћање трговинских предузећа, наводећи снаге и слабости тог процеса.
2. Опишите све напоре које је Министарство одбране размотрило приликом коришћења предузећа како би подигло стандарде интегритета и борбе против корупције у процесу набавки, као и све резултате таквих процеса.
3. Да ли се од понуђача тражи да имају етички програм да би могли да учествују у тендерском поступку? Опишите процес и механизме који се примењују када предузећа не испуњавају или не одржавају стандарде.

Области за истраживање:

- Да ли постоје разлике у третману домаћих и страних фирми у погледу етике и усклађености?
 - Како се оцењује добра репутација предузећа?
 - Коришћење поступака попут стављања на црне листе, искључења или суспендовања предузећа и ко је одговоран за њихову примену и ажурирање.
4. Који се поступак користи за обавештавање предузећа о предстојећим набавкама у вашој земљи?

Области за истраживање:

- Циклуси планирања и куповине и документација која се користи.
 - Било које разлике у поступцима обавештавања страних, за разлику од домаћих предузећа.
5. Опишите механизам или процесе који у вашој земљи омогућавају предузећима да се жале на уочене малверзације у систему набавки, укључујући примере поднетих жалби и њихових исхода.

Изградња интегритета и смањивање ризика од корупције у институцијама одбране

9. ПИТАЊА ЗА ПОЈЕДИНЕ ДРЖАВЕ

Овај одељак ће остати празан све док држава не започне самопроцену интегритета. Тада ће тим предвођен НАТО-ом који спроводи Самопроцену интегритета ажурирати овај одељак.

Изградња интегритета и смањивање ризика од корупције у институцијама одбране

ДОДАТНЕ ИНФОРМАЦИЈЕ

За додатне информације о НАТО Процесу самопроцене Изградње интегритета, обратите се:

Гђа Bénédicte Borel (Бенедикт Борел)

Вођа тима за Изградњу интегритета

Изградња одбрамбених институција и капацитета

Управа за операције

Седиште НАТО-а, Брисел

електронска пошта: borel.benedicte@hq.nato.int

електронска пошта: building-integrity@hq.nato.int

За додатне информације о Изградњи интегритета НАТО-а, погледајте: https://www.nato.int/cps/en/natohq/topics_68368.htm НАТО вебсајт за Изградњу интегритета: <https://buildingintegrity.hq.nato.int/>

LinkedIn: NATO Building Integrity

